ראוהו אחיו פרק שני תמיד

כט.

א לא נתעצל הכהן מלהוציא את הדשן. תע"ג דטי הוא למזבח כשים עליו דשן הרכה שם"ה כשהגיע העת לפנות את הדשן לא נתעצל [ב] כהן להוליא את הדשן מי שמוטל עליו לעשות: החלו מעלין בגזירין. לאחר שהסירו האפר ונתיהו לתפוח שבאמצע המזבח והיה מקום המערכה פנוי לקח גזרי עצים המוכין ובדוקין ממנו דאמרינן כל עץ שנמצא בו תולעת פסול לגבי המזבח: והשאת שואל ומשיב לעצמו וכי כל העצים כשרים הן: **כל העצים כשרים.** כלומר רוב עצים כשרים: חוץ משל זית ושל גפן. בגמ' מפרש טעמא: **ואם על פי שרוב עצים כשרים באלו רגילין במערביות.** מריות וענפים לפי שעורפים יותר ואין מעלין עצן אבל אילנות זקנים אין נותן ליערף כמו אילנות בחורים ע"ג לית בהו קשרים בבחורים כמו מחקים: **עצי שמן.** עצים שדולקין כמו נר: **סידר את המערכה גדולה.** אותו שזכה בתרומת הדשן כלומרכה ביומא (דף כב.) [ג] דתנן התם מי שזכה בתרומת הדשן יזכה בסילוק מערכה ובשני גזירין והא דקתני לעיל המלו מעלין בגזירין הם מסיימין לו שהיו מעלים את העצים והוא היה מסדרן: מזרחה. כלפי מזרח היה מסדר שהרי התפוח היה באמצע המזבח והוא לא היה מסדר העצים כלל מזבח הפנימי מערבית אלא כרוח מזרחית של המזבח דרך ביאתו למזבח: **וחזיתה למזרחה.** מראה היה עושה למערכה כמין חלון גבי מזרח שתהא הרוח מנשבת בו הרוח בא דרך שער מזרח ומנשב שם: **וראשי הגזירין.** העצים הפנימים נוגעין בתפוח שהוא באמצע המזבח: וריוח היה בין הגזירים. בין סידרי העצים היו [ד] (העצים) מניחין ריוח: **שהיו מציתין האליתא.** עצים דקין משם דרך אותו ריוח ונדלקים הגדולים על ידי הקטעים והלמת האליתא נפקא לן (יומא דף כד:) מועברו עצים על האש דהכי קאמר ונתנו בני אהרן הכהנים אש על המזבח ואש"כ וערכו עצים דקין על האש: **ברוך משם עצי תאנים יפים.** לפי שהיו נריכים עכשיו לגחלים ולישאש על המזבח הפנימי ולהקטיר שם קטרת היו טריכים יפים שיעשו גחלים טובים ולא אפר: **המערכה.** של קטרת אחר סידור מערכה גדולה כדאמרת ביומא דאמר [ה] (דף נג.) וביומא מפיק דבעינן שתי מערכות אחת לאברים ואחת לקטרת ותרוייהו על המזבח החילון דקאמרינן על מוקדה זו מערכה גדולה ואש על המזבח מוקד בו זו מערכה שניה של קטרת: **בנגד קרן דרומית מערבית.** של מזבח החילון ומשוך לגד כפון להרמיון מן הקרן ד' אמות דקסבר הא תנא כוליה מזבח בפפון ואין מן המזבח נגד הפתח אלא ממש אמות שהרי הניכל ממולע ועומד בחמלע העזרה ו' אמות פתחו של היכל יש מאותן עשר אמות ממש מן הדרום וחמש מן הצפון הרי ממש אמות מן המזבח נגד ממש אמות נפוחים פתחו של היכל וארבע אמות [ו] שרוצה להרחיק מן (ז) הקרן מערבית ורוצה להמשיך אותו [ח] על קרן דרומית לפי שבאותן ארבע אמות אי אתה יכול לסדר המערכה לפי שהם אמה יסוד ואמה סובב ואמה קרנות ואמה הילוך רגלי כהנים סביב המערכה דקודם שתבא אצל המערכה שמוכר לסדר המערכה כלפי המזבח ארבע אמות ולימדך שבאמה ממיצית מסדר שגם אותה האמה עדיין היא נגד הפתח אלא שהם מרחיק יותר מאותה אמה ותקרב יותר לגד כפון כגון באמה שנית אז שביעית הו ליכא פתח ואין בעינן שיעשה המערכה נגד פתח ההיכל [ט] דגמרו מגחלים של יום הכיפורים שנוטלין מן המזבח החילון ובאותו לד שהוא לפני ה' לחייבו בקרן מערבית דכתיב ולקח מלא המחתה גחלי אש מעל המזבח מלפני ה' ואמרינן (יומא דף מה:) אחיהו מזבח שמקלאו לפני ה' ואין כולו לפני ה' הוי אומר זה המזבח החילון וכתיב בה לפני ה' דכל הנוטל [י] ממקום (ג) מבחוץ ליתן פנימי בפנים אין נוטל אלא במקום שאין לפנים [יא] שמקום הימנו בגד ומיניה ילפינן קטורת דעולת תמיד: **בישוך מן הקרן בלפי צפון.** ד' אמות מפרש בפרק קדשי קדשים (דף נח.) דקסבר הא תנא דכולו המזבח בגבוה בפפון עזרה קאי והיה סוף המזבח בגבוה אלא של פתח ההיכל ופתח היה ה' אמות בפפון ו"ה' אמות בדרום. וד' אמות שבמרחק מן הקרן הם אמה יסוד ואמה ריחב ואמה קרן ואמה מקום הילוך רגלי הכהנים נשאר עדיין אמה בנגד הפתח ואם היה מרחיק יותר לא הוה לפני ה': **ובאומד ה' באין.** היה נותן שם עצים שהיה אומד בדעתו כשיכפו שישאלו שם ה' אמות בגלים כדי שיוכל לחתות מכן בריוח אלי גחלים: **ובשבת מרבה עצים שישאר באומד שמונה באין.** כדי שישאלו בגלים להקטיר עליו שני מיני לבונה: **מהזירין אותן.** מלד המזבח ומן הכבש ומן הסובב על המערכה ואין בזה משום שלא יהיה דבר קודם לתמיד של שחר דהייט דוקא בקרבן שיקרב היום: **גמ' אמר רבא גוזמא.** הא דקתני פעמים יש עליו כשלא אמות כור דבר גדול מגזם בשפתיו יתר לוטר יותר מה שהוא: **השקו את התמיד.** קודם הסמיכה כדי שיהא נח להפשיטו: **לשון הבאי.** כהלשון שאינו מדקדק בדברי לכתן אלמנה: **ור' יצחק בר נחמני.** לא חשיב הסקו את התמיד בכוס של זהב דאין עניות במקום עשירות: **אין עניות במקום עשירות.** דשל זהב הויא גרוניר. של זהב:

ב מ' מ"ר פ"ב מהלכות תמידין ומוספין הל' יד:
ג ב מ"ר שם הל' ט:
ד ג מ"ר פ"ז מהלכות שיטוה מזבח הל' ג:
ה ד מ"ר פ"ב מהלכות תמידין ומוספין הל' ז:
ו ה מ"ר שם הלכה ח:
ז ו מ"ר שם הלכה ה:
ח ז מ"ר שם פ"ד הל' ו ופ"ו שם הלכה ח:

שיטה מקובצת

א) תאנה רשל אגרו: **ב)** לסדר את אות ר' נמחק: **ג)** לקטורת מכנגד מערבית: **ד)** דברי הנביאים לשון הבאי הכתיב והעם מחללין בחלילין וגו' ותבקע הארץ לקולם דברי חכמים לשון הבאי הא דאמרן תפוח והשקו התמיד בכוס של זהב אמר תיבות וכל עם הארץ נמחק: **ה)** רבי שמואל בר תיבת יצאי נמחק: **ו)** אין אבל הוהם: **ז)** נפן התגן תיבת דתניא נמחק: **ח)** נתעצל הכהן מלהוציא: **ט)** היו מניחין תיבת העצים נמחק: **י)** דאביי הוה מסדר סדר מערכה וביומא: **יא)** אותו לקרן דרומית תיבת על נמחק: **יב)** ההיכל דגמרי' מגחלים אות ר' נמחק: **יג)** הנטל מבחוץ ליתן בפנים אין תיבות מחיצון פנימי נמחק: **יד)** לפנים ממנו בצד תיבות סמוך הימנו ל"ש: **טו)** הבזיכין ובמערכה גדולה: **טז)** בובחים ריש פרק קדשי קדשים דכל: **יז)** לפנים ממנו ונמרינן תיבת הימנו ל"ש: **יח)** הוא דקאמר תי' דקאי נמחק: **יט)** ראש פתח ההיכל:

פי' הרא"ש

מלהוציא את הדשן. פון למתנה כשהיה רכה על המזבח: גזירין. הם בקיטות גדולות מטופות דכתיב ו) ועדך עליה עצים מלמד שטשון שני גזירין: **סידר את מערכה גדולה.** מקרבה למזרחו של מזבח: **וחזיתה.** עשה ממערכה כמין חלון לצד מזרח כתרגום ורקא וחזה לכך קוראין הלון חזות. וי"מ גבוה כמו [מ"מ ז' ד] מחזה אל מחזה: **וראיתי מציתין את האליתא.** הם מריות וקיקמין להמציר את המערכה: **עצי תאנה.** לפי שמתקן כה אדם הראשון: **לקטורת.** ליקח ממנו גחלים להכניסם לפנים על המזבח הזהב להקטיר עליו ולמה צריך מערכה אחרת לגחלים הללו ולא היו ליקחים ממערכה גדולה [ולפיקן] בפרק טרף בקלפי [דף נח. מקרא מקרא היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה זו מערכה גדולה. ואם המזבח מוקד בו זו מערכה שניה של קטורת: **בנגד קרן מערבית דרומית.** שהיא מתוך לכבש דכתיב ויקח מלא המחתה גחלי אש מעל המזבח מלפני ה' כלומר מקום שהוא מתוך לפני ה'

עין משפט נר מצוה

ב מ' מ"ר פ"ב מהלכות תמידין ומוספין הל' יד:
ג ב מ"ר שם הל' ט:
ד ג מ"ר פ"ז מהלכות שיטוה מזבח הל' ג:
ה ד מ"ר פ"ב מהלכות תמידין ומוספין הל' ז:
ו ה מ"ר שם הלכה ח:
ז ו מ"ר שם הלכה ה:
ח ז מ"ר שם פ"ד הל' ו ופ"ו שם הלכה ח:

מסורת הש"ס

א) זבחים נח., **ב)** לקמן ל., **ג)** [מולין 5:], **ד)** [ל"ל ויעלו כל העם אחריו והעם], **ה)** מולין 5., **ו)** [נ"א יצחק], **ז)** [שבת קכ: וש"נ], **ח)** [ל"ל דתנן], **ט)** מנחות לו. [פ"ב מ"ח], **י)** [ל"ל דתניא], **כ)** נ"א שהולה להמתיק מן הקרן דרומית מערבית ורוצה להמשיך אותו על קרן דרומית לפי שבאותן כו', **ל)** נ"א שם אותו אחר אחרי.

הגהות הב"ח

(א) במשנה כנגד קרן מערבית דרומית: **(ב)** מפרש ד"ה כנגד קרן וכו' שרוצה להרחיק מן קרן דרומית מערבית ורוצה להמשיך אותו על קרן צפונית לפי וכו' כלפי המזבח יש לגרסו: **(ג)** באויר כמוטל מתלון ליתן בפנימי אין טוטל אלא בסמוך לפנים עכ. כל"ל: **(ד)** ד"ה בעומד וכו' קרן יותר ולפי: **(ה)** ד"ה המכיים וכו' נראה לי דוקא לאחר: **(ו)** ד"ה אמר רבא וכו' הוא דקאמר ולא דוקא:

תורה אור השלם

א) אָנָה אֲנַחְנוּ עֹלִים אֶחָינוּ הֵמַסּוּ אֶת לְבָבֵנוּ לֵאמֹר עַם גָּדוֹל וְרָם מִמֶּנּוּ עָרִים גְּדֹלֹת וּבְצֻרֹת בַּשָּׁמָיִם וְגַם בְּנֵי עֲנָקִים רָאִינוּ שָׁם: [דברים א, כח]

ב) וַיַּעֲלוּ כָל הָעָם אַחֲרֵי וְהָעָם מְהַלְּלִים בְּחֲלִלִים וּשְׁמֹרִים שִׁמְחָה גְּדוֹלָה וַתִּבְקַע הָאָרֶץ בְּקוֹלָם: [מלכים א' א, מ]

רבינו גרשום

וכי כל העצים כשרים למערכה היו כל העצים כשרים חוץ משל זית וגפן: עץ שמן. קמן בלעז: **סידר את המערכה גדולה וחזיתה מזרחה.** כלומר מניח בין העצים ריוח מעט כמין חלון לצד מזרח: **אליתא.** עצים קטנים שמסיקין בהן את הגזרים: **לסדר את המערכה שניה לקטורת.** שממנה היו מכניסין גחלין למזבח הזהב להקטיר הקטורת: **ובנגד מערבית דרומית.** מסדרין המערכה שניה: **דבאומד חמש סאין גחלים.** היו מכניסין בכל יום להיכל: **ובשבת.** מוסיפין באומד ח' סאין גחלים: **שישה.** באותן ג' סאין שמוסיפין שם היו נותנין בזיכי לבונה שלחם הפנים: **האברים והפדרים.** שסילקו בשעת שהעלו הדשן החזירום למערכה גדולה: **[גמ'] השקו את התמיד בכוס של זהב.** כדי שיהא נוח להתפשט עודר. בשל זהב היינו גרוניר: **אין עניות במקום עשירות.** דשל זהב הוי:

ג) [ביומא דף מד.] שהכוהנים מעלין בגזירין לסדר את המערכה וכו' כל העצים כשרין למערכה הן **ד)** כל העצים כשרין למערכה חוץ משל גפן ושל זית אבל באלו היו רגילין במרביות של תאנה **ה)** של אגוז ושל עץ שמן **ו)** סידר את המערכה גדולה מזרחה וחזיתה מזרחה וראשי גזירין הפנימים היו נוגעין בתפוח וריוח היה בין הגזירים שהיו מציתים את האליתא משם **ז)** בררו משם עצי תאנה יפים **ח)** סידר את המערכה שניה לקטורת **ט)** כנגד (ב) מערבית דרומית משוך מן הקרן כלפי צפון ארבע אמות בעומד חמש סאין גחלים ובשבת בעומד שמונה סאין גחלים ששם היו נותנים שני בזיכי לבונה של לחם הפנים **י)** האברים והפדרים שלא (היו) נתעכלו מבערב מחזירין אותן למערכה והציתו שתי מערכות באש **יא)** ירדו ובאו להם ללשכת הגזית:

גמ' אמר רבא גוזמא **יב)** השקו את התמיד בכוס של זהב אמר רבא גוזמא **יג)** אמר רבי אמי דברה תורה לשון הבאי דברו נביאים לשון הבאי דברו חכמים לשון הבאי דברה תורה לשון הבאי דכתיב **יד)** ערים גדולות ובצורות בשמים בשמים ס"ד אלא גוזמא דברו **טו)** חכמים לשון הבאי הא דאמרן תפוח והשקו את התמיד בכוס של זהב דברו נביאים לשון הבאי דכתיב (ב) **טז)** (וכל עם הארץ) מחללים בחלילים וגו' ותבקע הארץ לקולם **יז)** אמר רבי **יח)** יצאי בר נחמני אמר שמואל בשלשה מקומות דברו חכמים בלשון הבאי ואלו הן תפוח גפן ופרכת לאפוקי מדרבא דתנן השקו את התמיד בכוס של זהב ואמר רבא גוזמא קא משמע לן הני אין **יט)** התם לא **כ)** אין עניות במקום עשירות תפוח הא דאמרן גפן **כא)** דתניא **כב)** גפן זהב היתה עומדת על פתח ההיכל ומודלה על גבי כלונסות וכל מי שמתנדב עלה או

המזבח במערבו שלו בסוף פרק טרף בקלפי (יומא מה.) וביומא מפרש בסמעתיה דאמרי (דף נג.) לאחר שסילקו שתי מערכות בא עוד אותו כהן שזכה בסילוק את המערכה ומסדר שני גחרי עצים דאמרינן מי שזכה בתרומת הדשן יזכה בסילוק מערכה ובשני גחרי עצים ואחר סילוק שני גחרי עצים ודשון מזבח הזהב והטבת ה' נרות ודם התמיד כו' כלרך שהם סדורין לשם הם נעשים: **הציתו שתי מערכות באש.** לאחר שסילקו שני גחרי עצים: **ירדו ובאו להם ללשכת הגזית.** שהיא קרובה לעזרה להטיל פיסות וטעמא כאחר פירשתי לעיל אצל אלא היו יכולים לפיס בעזרה לכך נריכים ללכת ללשכת הגזית שהיא תליה חול ומפיסין במקום המקודש דכתיב בבית אלהים נהלך בהמון (תהלים נה): **גמ' אמר רבא גוזמא.** אשלם מאות כור כלומר מילתא בעלמא הוא (ו) **יא)** דקאי ולאו דוקא דמעולה לא הגיע לשלם מאות כור דמקום המערכה לא היתה יכולה להחזיק שלם מאות כור: **השקו את התמיד בכוס של זהב.** משנה היא לקמן שמשקין את התמיד כדי שיהא נוח להפשיט ומשום גחמא קא הא: **דברה תורה לשון הבאי.** כאדם שרוצה לחזק דבריו: **אבל התם אין עניות במקום עשירות.** ולא גוזמא דכל מעשיהם בעושר ובכבוד: **גפן של זהב היתה עומדת על ראש [יב] ההיכל.** דבר של זהב העשוי כמין גפן ומודלה על גבי כלונסות של אבן כעין דליות של גפן מגביהין אותה על גבי עמודים של אבן ולא עבדו אלא מטעם לך אשרה כל עץ (דברים טז) זהב אינו בגין: **וכל מי שמתנדב עלה או**

חשק שלמה על פי' הרא"ש **ט)** [נ"ל ופער עליה הסכן עליה].

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com